

HET BIETENJAAR 2006

Areaal

In 2006 bedroeg het suikerbietenareaal 83.290 hectare, ten opzichte van 2005 een teruggang met 8.210 hectare.

Bodemstructuur

De winter 2005/2006 was tot eind maart kouder dan normaal. Ondanks dat het niet streng heeft gevoren, was het wel vaak onder nul graden. Dit was gunstig voor de grond. De grond was in het voorjaar goed verweerd en gemakkelijk bewerkbaar. De hoeveelheden minerale stikstof in de grond was na de relatief droge winter gemiddeld hoger dan in andere jaren.

Zaaien

Het zaaiseizoen begon vroeg (15 maart werd al het eerste perceel gezaaid), maar de periode tussen de eerst en laatst gezaaide bieten was lang: 7 tot 8 weken. Vanaf half tot eind maart werd vooral in het zuidwesten van Nederland veel gezaaid (driekwart van het totale areaal in die regio's). Totaal in Nederland van 27 maart tot 3 april ruim 28.000 hectare, 33% van het totale areaal. Daarna volgden een paar wisselvallige weken, waardoor weinig gezaaid kon worden. Vooral in het noorden en oosten duurde het relatief lang voordat men aan de gang kon. Al met al leek het zaaiseizoen 2006 sterk op dat van 2005. De gemiddelde zaaidatum kwam uit op 9 april. Dit is één dag eerder dan het tienjarig gemiddelde en één dag later dan de gemiddelde zaaidatum van 2005. Het vroegst met zaaien was, zoals vaker, Zeeuws-Vlaanderen met een gemiddelde zaaidatum van 26 maart.

Rassenkeuze en zaadsoorten

Het gebruik van speciaal pillenzaad (Gacho of Cruiser) is met 73% licht afgenomen ten opzichte van 2005 (toen 75%). De trend dat het aandeel rhizomanieresistente rassen (inclusief dubbel- en drievoudigresistente rassen) toenam zette zich ook in 2006 voort. Werd in 2005 nog 91% daarvan gezaaid, in 2006 was dat 97%. Het aandeel witte bieten-cysteaaltjesresistente rassen bedroeg 2%. Het aandeel nieuwe rassen bedroeg 6,8% ten opzichte van 44% in 2005 (toen werd Shakira geïntroduceerd).

Beginontwikkeling

Na de warmte van begin mei stagneerde de groei in de koude en natte tweede helft van mei en het begin van juni. De gemiddeld hoge temperatuur in de daarop volgende periode zorgde voor een tweede groeispuurt. De overzaai van bieten bleef beperkt tot 0,5% van het areaal. Stuifschade was de belangrijkste reden en kwam vooral voor op de noordelijke lichte grond. Totaal voor heel Nederland 247 hectare. Spuitfouten (78 ha), muizen en vreterij (22 ha), met name door emelten, waren andere regelmatig voorkomende redenen. Overzaai door hagel, vorst of korstvorming kwam dit jaar op

maar enkele hectares voor. Het percentage overgezaaide bieten was het hoogst op het noordelijke dal/veen (2,3%).

Voor Nederland is de groeipuntsdatum bereikt op 18 juni. Deze is drie dagen eerder dan 2005 en twee dagen eerder dan het tienjarig gemiddelde. Het tienjarig gemiddelde is de laatste twintig jaar tien dagen naar voren geschoven, mede dankzij de stijging van de temperatuur in het voorjaar. De zaaidatum is in diezelfde periode slechts vier dagen vervroegd.

Onkruidontwikkeling

De onkruidbestrijding ging aanvankelijk erg goed. Echter, tussen half april en half mei was het vrij droog met vaak een schrale wind. Waarschijnlijk werkten de lagedoseringencombinaties, door een dikke waslaag van het blad, niet optimaal. Gevolg was dat vaak meer bespuitingen in een hogere dosering zijn uitgevoerd. Door de droogte eind juni en de gehele maand juli ontstond er een meer open gewas, waardoor ontsnapte onkruiden toch boven het gewas uit konden komen.

Aardappelopslag

De winter was over het algemeen koud, maar toch voor het weinig hard. Het gevolg was dat niet alle aardappelknollen zijn bevroren. Ondanks dat waren de problemen dit jaar over het algemeen gering.

Onkruidbieten en schieters

Het aantal percelen met onkruidbieten nam de laatste jaren fors toe. Zeker dit jaar was dit probleem weer op veel plaatsen zichtbaar. Sommige telers hebben zelfs hun bieten 'gemaaid' om de schieters weg te werken, maar dit is geen afdoende oplossing. Een schieter kan meer dan 4.500 kiemkrachtige zaden produceren, die vele jaren kiemkrachtig kunnen blijven.

Ziekten en plagen

Emelten en ritnaalden

In het kader van de vrijstellingsregeling (artikel 16aa van de bestrijdingsmiddelenwet) is een tijdelijke toelating van het middel Talstar 8SC verleend van 8 april tot en met 31 mei 2006. Het middel kon worden toegepast als zaaivoorbehandeling en als rijentoeppassing. Omdat de vrijstelling pas laat beschikbaar kwam, hebben weinig telers er optimaal gebruik van kunnen maken en is het effect van de bespuitingen ook niet echt bekend.

Bosmuizen

De schade door bosmuizen viel afgelopen jaar mee. Daarnaast is vanaf 1 april 2006 een vrijstelling gaan gelden om bosmuizen te bestrijden. Hierdoor kon de bosmuis vanaf deze datum effectief worden aangepakt, om de ernstige overlast die zij kunnen veroorzaken, aan te pakken.

Bladluizen

Het aantal bladluizen was gering. Door de zeer warme julimaand bleef de bladluisbezetting laag. Bij hoge temperaturen worden bladluizen steriel, waardoor de populatie zich niet kan opbouwen.

Rupsen

Er zijn een aantal meldingen van rupsen binnengekomen. Echter, dit aantal en de aantallen gevonden rupsen bleven laag.

Wantsen

Wantsen kwamen in 2006 meer voor dan in andere jaren. Op veel percelen waren gele bladpunten te zien. Aan de onderkant van deze bladeren was vaak een nerfbeschadiging, veroorzaakt door wantsen, zichtbaar. Wantsen kunnen virussen overbrengen, waardoor ook de andere bladeren van deze bieten gele punten lieten zien.

Nematoden

Door de gunstige weersomstandigheden (warm) waren de witte bietencystealtjes al begin mei actief. Op veel traag groeiende percelen werden al vroeg in het seizoen nieuwe cysten gevonden. Daarna kwam de droge juli-maand, waardoor op veel percelen slapende bieten voorkwamen. De slapende bieten op klei-, zavel- en lössgronden werden meestal veroorzaakt door witte bietencystealtjes. Door het slecht functioneren van het wortelstelsel, veroorzaken aaltjes indirect ook vochtgebrek. Schade door witte bietencystealtjes is onder andere met rassenkeuze te beperken.

In mei en juni werden op diverse percelen trichodoriden vastgesteld. Ze komen vooral voor op vochtige, lichte gronden met weinig organische stof. Meestal bleef de schade door trichodoriden beperkt.

Bladziekten

Opvallend was het optreden van valse meeldauw. Deze schimmel kwam geregeld voor in 2006, terwijl dit normaal een zeldzaamheid is in Nederland. In mei en juni trad hij af en toe op in het zuidwesten. Later in juli en augustus trad valse meeldauw op, met de typische kenmerken van droog inrottende bietenkoppen en veel zijkoppen. Ook echte meeldauw kwam vrij vroeg voor. In het begin van het seizoen kwamen er ook regelmatig meldingen van pseudomonas. Dit is een bacterie en daartegen is geen middel toegelaten. De omstandigheden voor een vroege aantasting door cercospora (en ook door ramularia en roest) waren ongunstig, omdat de dagelijkse bladnatperiode kort was. De eerste meldingen van cercospora kwamen toch vrij vroeg; in juli. De ontwikkelingen in augustus vielen mee. Door de warme nazomer zijn veel percelen in september nog zwaar aangetast door cercospora (en roest).

Gele necrose

Gele necrose kwam veelvuldig voor in het zuidwesten en hier en daar in Flevoland. Gele necrose lijkt te worden veroorzaakt door een combinatie van bietencystealtjes, fusarium en/of verticillium. Meer hierover kunt u lezen in project 07-05.

Rhizoctonia

Het totale aandeel rhizoctonia- en rhizomanieresistente rassen was landelijk 17%. De regionale verschillen waren groot, van een aandeel van 91 procent in Oost-Brabant tot 0% in diverse andere regio's. Dit jaar waren er nogmaals enkel gevallen met rot, ook in de rhizoctoniaresistente rassen. Beheersing van rhizoctonia begint niet alleen met een juiste rassenkeuze, ook een goede bodemstructuur en een gezond bouwplan zijn van belang.

Springstaarten en bietenkevertjes

Op de zware kleigronden in het Oldambt kwam in het voorjaar op diverse percelen vretterij door springstaarten en bietenkevertjes voor. Tegen deze twee insecten zijn na opkomst geen middelen toegelaten.

Rotte bieten

Eind augustus kwamen de eerste meldingen van rotte bieten binnen. De rotte bieten werden gekenmerkt door inwendige rotting, groeischeuren in de kop, afgestorven bladeren en hergroei van nieuwe bladeren. De groeischeuren zijn waarschijnlijk veroorzaakt door het grote verschil in weersomstandigheden tussen juli en augustus. Dit verschijnsel trad vooral op in het witte bieten-cystealtjesresistente ras Annalisa (zie project 01).

Groeiverloop

Ondanks de bijzondere weersomstandigheden in 2006 zijn weer goede opbrengsten behaald. Met gemiddeld 10,9 ton suiker per hectare eindigt 2006 op de tweede plaats in het klassement van de laatste vijf jaar, net na het recordjaar 2005 (11,1 t/ha). De hoge suikeropbrengst werd vooral behaald door een hoge wortelopbrengst, gemiddeld 67,1 ton per hectare. Het suikergehalte bleef met 16,3% achter bij het gemiddelde van de laatste vijf jaar.

Een redelijk vroege start en een vlotte beginontwikkeling legden de basis voor de hoge opbrengsten. In de zonnige maand juli groeiden de bieten eerst nog hard, maar op niet beregende, droogtegevoelige gronden werd de groei later geremd door vochttekort. Augustus was nat en somber. Ten slotte zorgde een zeer warm najaar toch nog voor goede suikeropbrengsten. De opbrengsten waren goed, maar de kwaliteit was iets minder. Het suikergehalte was lager en de gehalten aan kalium, natrium en aminoN waren hoger dan de laatste vijf jaar. De WIN (89,9) was daardoor iets lager. Een laag tarragehalte (14,6%) zorgde voor een vlotte campagne.

Oogst

Vooral in het begin van de oogst, in september, waren de rooiomstandigheden zeer gunstig, waardoor er gerooid kon worden met een laag tarrapercentage. De gunstige weersomstandigheden in oktober en november leidden ertoe dat de opbrengsten gedurende het rooi-seizoen flink stegen. Het rooien verliep vlot totdat eind november/begin december een natte periode aantrad. Daardoor liep het rooien aan het eind van het seizoen iets vertraging op in vergelijking met andere jaren.

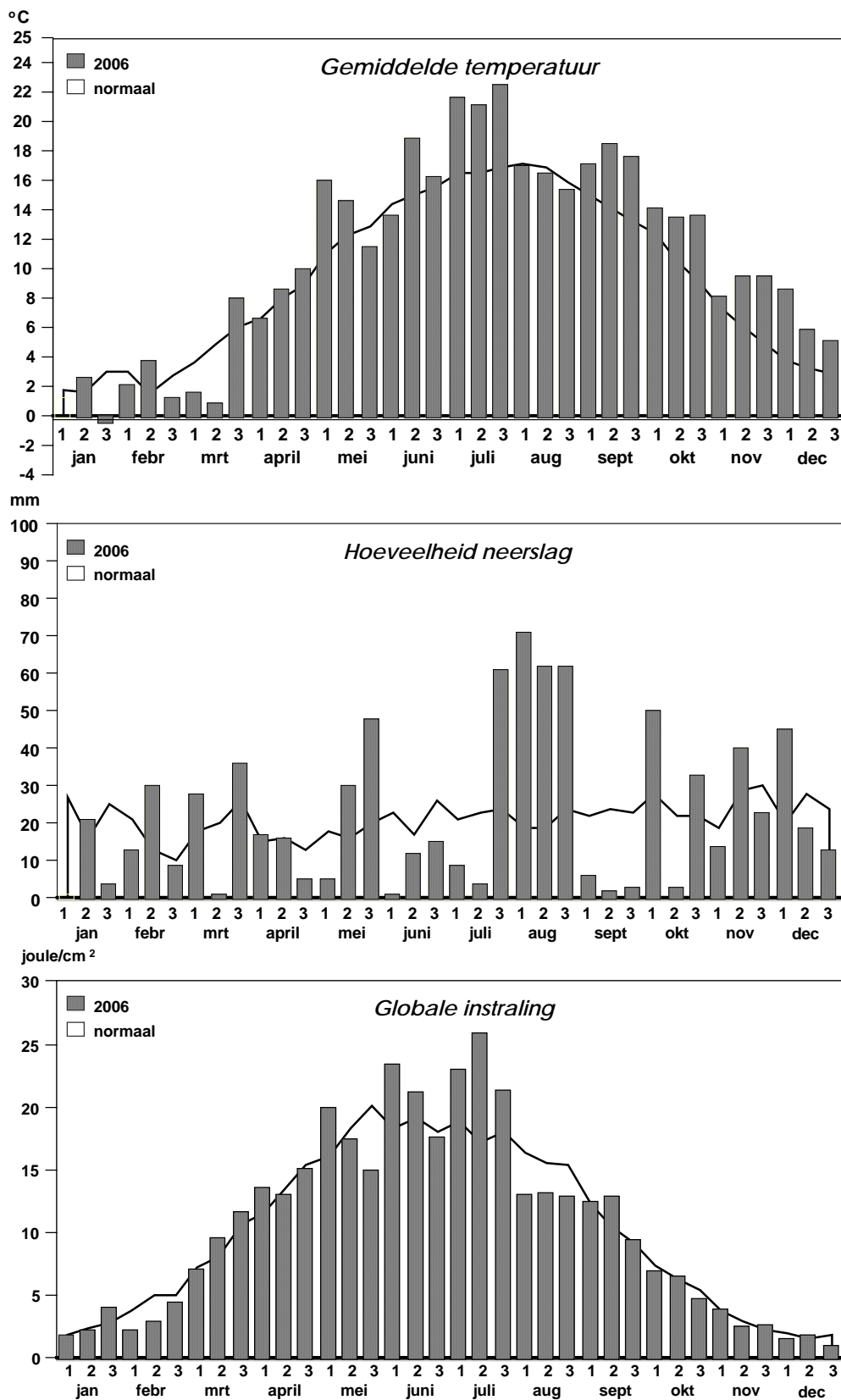
Enkele gegevens van het bietenjaar 2006:

fabrieksareaal (ha)	83.290
berekende gemiddelde zaaidatum	9 april
zaaiafstand in de rij*	19,1
aandeel speciaal pillenzaad (%)	72,7
aantal planten per hectare*	81.900
wortelopbrengst (t/ha)**	67,1
suikergehalte (%)	16,3
suikergewicht (t/ha)**	10,9
totaaltarra (%)	14,6
- kop (%)	5,3
winbaarheidsindex (WIN)	89,9
totaal witsuiker Nederland (kton)	880

* Gegevens afkomstig uit teeltenquêtes van CSM Suiker bv en Suiker Unie.

** Op basis van fabrieksareaal en geleverde bieten.

Het weer in 2006

Figuur 1. Temperatuur, neerslag en globale straling van gemiddeld Nederland per decade. Gegevens van 2006 vergeleken met de normaalwaarden (basisgegevens afkomstig van Weathernews Benelux BV).